

Province of the
EASTERN CAPE
EDUCATION

MOHATO O PHAHAMENG

KEREITI YA 9

PUDUNGWANA 2016

SESOTHO PUO YA LAPENG P3

MATSHWAO: 60

NAKO: Dihora tse 1½

Pampiri ena e na le maqephe a 4.

DITAELO LE TLHAHISOLESEDING

1. Pampiri ena e na le dikarolo tse PEDI:

KAROLO YA A: Moqoqo

KAROLO YA B: Ditema tsa kgokahano

2. Bala ditaelo TSOHLE ka hloko.
3. Araba dipotso TSOHLE.
4. Qala karolo e NNGWE le e NNGWE leqepheng le LETJHA.
5. Seha mola qetellong ya karolo e NNGWE le e NNGWE.
6. Nomora dikarabo tsa hao jwalo feela ka ha dipotso di nomorilwe.
7. Tlola mola dipakeng tsa dikarabo tsa hao.
8. Ngola Ka mongolo o makgethe mme o balehang.
9. Dipotso TSOHLE di arajwe ka Sesotho.

KAROLO YA A: MOQOQO**POTSO YA 1**

Kgetha mme o ngole moqoqo o le mong wa bolelele ba mantswe a 250–300 ka se seng sa dihlooho tsena.

- (a) Barutwana ba diyunibesithi tse fapaneng tsa Afrika Borwa ba qadile hoba le tletlebo ya ditefello tsa ho ithuta ngwahola, mme ditletlebo tsa nna tsa tswela pele ha selemo se qala. Ngola moqoqo kang o hanyetsane le seo se neng se etswa ke barutwana. Sehlooho sa moqoqo e be: Ditefello thutong e phahameng ha di fele. [40]

KAPA

- (b) Selemo se fedileng se ile sa feela pula e sa ka ya eba teng hantle, mme seo se ile sa etsa hore temo e se ke ya tsamaya hantle. A ko ngole moqoqo phetelo ka sehlooho se latelang: Sehlooho sa palla [40]

KAPA

- (c) O ne o nkile leeto ka matsatsi a phomolo, a ko hlalose tse neng di etsahala ho tloha letsatsi leo o neng o tsamaya ka lona ho fihlela o kgutla. Ngola moqoqo tlhaloso ka sehlooho se reng: Matsatsi a phomolo ya keresemese. [40]

KAPA

- (d) Motsaneng wa heno ho na le ngwana ya neng a sotlehile a se na dieta sa ho ya sekolong. Empa selemong sa ho feta o ile a ba e mong wa barutwana ba ileng ba ipabola ka diphetho tsa sehlopha sa leshome hoo ha etsa hore dikampane tse fapaneng di tsekisane ka yena di mo fa (bursary) tjhelete ya ho ntshetsa dithuto tsa hae pele. Ngola moqoqo ka sehlooho sena: Mamello e tswala katleho.

KAROLO YA B**POTSO 2****DITEMA TSA KGOKAHANO**

Ngola tema ya kgokahano e le nngwe ho tse latelang mme o ngole ditaba tse etsang bolelele ba mantswe a 160–180.

- (a) Barutwana ba sekolo sa Mamello se rerile ho etela sekolo sa heno bekeng e tlang. Mokganni wa bese ya bona o tseba ho fihlela setsing sa toropo feela. A ko mo ngolle ditaello tse tla mo thusa ho fihla sekolong sa heno. **[20]**

KAPA

- (b) O ne o ntse o ipolokela tjhelete dilemong tsa ho feta. Mme o bone hore o ka kgona ho qala (spaza) lebenkele le le nyane moo o tla rekisa dipompong le dintho tse nyane. A ko ngole papatso mme o bapatse dintho tseo o tla di rekisa. **[20]**

KAPA

- (c) Ka beke ya ho bala le rerile ho mema baahi ba sebaka seo le leng ho sona ho tla shebella le ho bona dintho tseo le tlang ho di etsa. Etsa phoustara o meme baahi hoba teng ho tla le tshehetsa. **[20]**

MATSHWAO A KAROLO YA B: 20
MATSWHAO KAOFELA: 60